

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Julsundvegen 9
6412 MOLDE

Deres ref.:

Vår ref.:

Saksbehandler:

Dato:

14/3957-4

Trine Grøslie Stavn

28.05.2014

Svar på spørsmål til pasient- og brukerrettighetsloven kap 4A og bruk av benzodiazepiner og benzodiazepinlignende legemidler («z-hypnotika») til pasienter uten samtykkekompetanse

Helsedirektoratet viser til henvendelse fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal angående bruk av benzodiazepiner og benzodiazepinlignende legemidler til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen. Det fremgår av henvendelsen at Fylkesmannen vil stramme inn praksis med å godta langvarig bruk av nevnte legemidler som gis med hjemmel i pasient- og brukerrettighetslovens kapittel 4A. I denne forbindelse ønskes det tilbakemelding fra Helsedirektoratet dersom vi er av den oppfatning at begrunnelsen for oppheving/omgjøring av vedtak ikke er i overensstemmelse med direktoratets tolkning.

Fylkesmannen begrunner innstramningen blant annet med at: «Etter vår oppfatningen vil det ikke være riktig å benytte pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A som hjemmel for å gi langvarig legemiddelbehandling med benzodiazepiner og benzodiazepinlignende legemidler til pasienter med forhøyet risiko for potensielt farlige bivirkninger. Vi har vanskelig for å se hvilken vesentlig helseskade slik langvarig behandling med nevnte legemidler skal forhindre. Følgelig vil heller ikke et av vilkårene for å benytte tvang være oppfylt.» Fylkesmannen viser i denne sammenheng til flere kilder som beskriver disse legemidlenes virkninger og bivirkninger, og redegjør for disse.

Helsedirektoratets vurdering:

Helsedirektoratet utga 9. april 2014 nasjonal veileder på vanedannende legemidler - rekvirering og forsvarlighet (IS-2014). <http://helsedirektoratet.no/sites/vanedannende-legemidler/utfordrende-situasjoner-og-tilstander/eldre/Sider/default.aspx>

Slik direktoratet vurderer det er Fylkesmannens beskrivelse av legemidlenes (benzodiazepiner og z-hypnotika) virkninger og bivirkninger i tråd med IS-2014. Dette er legemidler som anbefales brukt over kort tid ved søvn- og angstlidelser, og i så måte stemmer dette overens med forslag om tidsbegrensede vedtak om tvangsbehandling med benzodiazepiner og benzodiazepinlignende legemidler.

Helsedirektoratet - Divisjon spesialisthelsetjenester

Avdeling bioteknologi og helserett

Trine Grøslie Stavn, tlf.: 24163534

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Direktoratet vil likevel presisere at hvert vedtak som fattes med hjemmel i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A må begrunnes og vurderes individuelt. Ansvarlig helsepersonell må begrunne vedtaket slik at det klart fremgår at alle vilkårene er oppfylt. Det vil således også gjelde for vedtak som fattes for å behandle pasienten med nevnte legemidler der vedkommende motsetter seg medisineren. Kapittel 4A gir heller ikke hjemmel for tvungen behandling av psykisk lidelse, slik undersøkelse og behandling skal skje med hjemmel i lov om psykisk helsevern jf. § 4A-2 annet ledd.

I de tilfeller hvor pasienten settes på langvarig behandling med benzodiazepiner og z-hypnotika vil det blant annet være krav til at ansvarlig helsepersonell begrunner hvorfor/på hvilke indikasjoner det er nødvendig å medisinere pasienten utover de råd og anbefalinger som fremgår av blant annet den nasjonale faglige veilederen. Hva som i det enkelte tilfellet er nødvendig behandling må avgjøres ut fra et forsvarlig medisinsk skjønn.

Dersom Fylkesmannen ved overprøving eller etterfølgende kontroll jf. § 4A-8 finner at vedtaket må oppheves eller endres er det viktig at det gis tid nok til å kunne trappe ned behandlingen på en forsvarlig måte. For enkelte pasienter kan det være behov for lengre tid enn beskrevet som den generelle anbefalingen.

Vennlig hilsen

Gunhild J. Røstadsand e.f.
seniorrådgiver

Trine Grøslie Stavn
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk